Oponentský posudek bakalářské práce Ivy Nedomlelové „Typy intertextovosti“ v díle Františka Hrubína“
ÚČLLV FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Celek práce představuje velice solidní dílo, jež prokazuje, že autorka zvládla na adekvátní úrovni jak teoretizaci problému intertextovosti, tak i její praktické interpretační využití v analýze *Jobovy noci* Františka Hrubína. Práce splňuje parametry schopnosti vyrovnat se s odbornou literaturou k tématu, a zároveň prokazuje i schopnost citlivé a literárněhistoricky produktivní interpretační analýzy.

K první, teoretické části, mám pouze dílčí výhrady. Celý nástin pojetí intertextovosti je funkční, jediným rušivým prvkem je tu autorčino pojetí vývoje daného konceptu: Tento vývoj vykládá na můj vkus poněkud příliš utilitárně, jako sportovní zápas, který by měl směřovat k jednoznačnému výsledku. Spojení typu „Situaci podle nás moc neřeší, když …“ (s. 14) vyjadřují jakousi netrpělivost, že by vše mělo být pěkně a čitelně vyřešeno k jednoznačnosti; aby se věci daly do pořádku. V podobném duchu komentuje Głowinského nesouhlas s Genettovými paratexty a dalším členěním jeho pěti kategorií: „Po Głowinského kritice tak zbývají kategorie trantextovosti tři:“ (s. 13). Nezbývají. To, že někdo nesouhlasí, přece neznamená, že původní koncept mizí. Někdo bude ctít dál Genettových pět typů, někdo si to zredukuje třeba jen na dva, ale v takovém kontextu nám všem bude lépe, než kdyby se závazně stanovilo, jak je to „správně“ a jak to už má navěky být. Stejně tak nálepkování ve stylu „Markiewicz se řadí k tradicionalistům“ (s. 14) – byť převzaté od Jiřího Homoláče – je postupem, který až příliš volá po řádu a pevné ruce v uvažování o literatuře.

U části druhé, interpretující *Jobovu noc*, nespatřuji žádný smysl v úvodní kapitolce „Dobový kontext“. Neříká nic, co by běžný čtenář nevěděl, a pro výklad se jeví jako zhola zbytečná. Samotný výklad básnické skladby opět poněkud trpí vykladaččinou rázností: „Co je myšleno touto starou a novou zemí, lze celkem bez obtíží objasnit, neboť Hrubín je v tomto ohledu dost explicitní“ (s. 23). A následuje sdělení, že stará země je Německo a nová země Sovětský svaz. Takhle jednoduché to ale v té skladbě opravdu není. A nevím, jak explicitní býval Hrubín, ale v textu Hrubín nemluví – tam mluví lyrický subjekt (zde možná i v podobě básnického vypravěče). Autorka danou kategorii zná a používá, ale – pro mne ze zcela záhadných důvodů – ji vztahuje vůči Jobovi. To je terminologické zmatení, kterému nerozumím; ať si spánembohem označuje cokoli dle svého, ale pokud se odchyluje od běžné náplně termínů, musí deklarovat, co jimi ve svém vlastním pojetí mímí.

Samotný výklad intertextových vztahů je dosti zacílený a vyargumentovaný. Trpí opět spíše nezralými, nedomyšlenými formulacemi. Autorka cituje Hrubínova vlastní vyjádření ohledně autorského záměru, s nímž postavu-motiv Joba koncipoval. Spokojí se ale nicméně s citátem z Pohorského Ediční poznámky z vydání *Básnické dílo Františka Hrubína III* (1977), aniž by dohledávala či brala v potaz, z jaké doby a z jakého kontextu toto Hrubínovo vyjádření pochází. Z toho vyplývá otázka pro obhajobu: Kdy a v jakém kontextu se Hrubín o své skladbě a o Jobovi jako opaku „boje“ takto vyjadřuje? Je cenné, že autorka identifikovala jednotlivé básně francouzských „prokletých“ básníků, vložené do textu *Jobovy noci*, a cenné je i to, že se věnuje specifičnosti překladového typu mezitextového navazování. Stranou vydatnější pozornosti však zůstala otázka, které – respektive čí – překlady těchto francouzských klasiků Hrubín vybírá a do skladby komponuje. Pozornost věnovaná této otázce by – věřím – nabídla další interpretační možnosti, rámující celou skladbu. Prosté konstatující „řešení“, nabídnuté v jednom krátkém odstavci (že jde o překlady jeho vlastní), se mi jeví jako nevyužitá interpretační příležitost. Zvláště když je propojena se závěrem, že „lze spojovat lyrický subjekt s autorem, že tedy za Jobem se skrývá sám Hrubín“ (s. 33). Taková interpretace je zbytečným zplošštěním, nabízejícím snadné řešení, aniž by se v potaz vzaly i složitější nuance. Obdobně je nepřesný i výklad horovské dedikace této skladby jako aluze;

dedikace je přece dedikací, paratextovým rysem sui generis, a nikoli aluzí. Stejně tak je myslím zbytečně zužující závěrečná teze, že celá skladba je Hrubínovou „zpovědí“ (s. 38). Stranou pozornosti zůstává bohužel i vydatná aluze v refrénu „Ach, Čechy, krásné, Čechy mé…“ Naopak je ale třeba přiznat, že řada postřehů je nových, pěkných a produktivních.

Práce je poměrně pečlivě provedena jazykově. Obsahuje nicméně překlepy, jež jsou citlivé a markantní především ve vlastních jménech („Bartehs“ na s. 9, „Veralinova“ místo Verlainova na s. 31). I stylizace práce je velice solidní, byť i zde jisté dílčí rezervy jsou: Zní-li název druhé kapitoly „Interpretace vybraného Hrubínova díla“ (s. 22), nejednoho čtenáře jistě napadne, zda by bývalo nebylo lepší nazvat tu kapitolu rovnou Interpretace Hrubínovy *Jobovy noci*. Dlouhé by to bylo stejně a řeklo by se tím víc. Stejně tak by při pečlivější editaci jistě šly stranou i spojení typu „prošel si zkušeností druhé světové války, která výrazně zapůsobila na jeho stav mysli a duše“ (s. 22); takovou větu by mělo smysl psát jen tehdy, kdyby se říkalo, že na něj válka vůbec nezapůsobila. Takovýmito větami autorka také produkuje dialogičnost jiného typu než bachtinovského: Když napíše „Období po roce 1948 pro něj také nebylo nijak lehké“ (s. 22), nutí tím čtenáře vstupovat do dialogu a říkat cosi ve stylu: No a pro koho bylo? No a které období vlastně může být lehké?

Celkově práci hodnotím jako zcela přijatelnou v rámci žánru bakalářských prací; **doporučuji ji k obhajobě** a text práce hodnotím známkou **velmi dobře.**

V Praze dne 18. 6. 2012

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.